

NAGYKÖVET ASSZONY

*Három év diplomácia,
díszvacsorák és demokrácia Budapesten*

Eleni Tsakopoulos Kounalakis

Kossuth Kiadó

A kiadás alapja:
Ambassador Eleni Tsakopoulos Kounalakis:
*Madam Ambassador: Three Years of Diplomacy, Dinner Parties,
and Democracy in Budapest.* New York–London, The New Press 2015

A magyar kiadás a The New Press, New York
hozzjárulásával jelent meg

A könyvben megfogalmazott gondolatok és jellemzések a szerző
saját véleményét tükrözik, s nem feltétlenül egyeznek
az Amerikai Egyesült Államok kormányának hivatalos álláspontjával.

Fordította
Gálvölgyi Judit

Lektorálta
Ara-Kovács Attila

A képeket az alábbi személyek és intézmények
szíves hozzájárulásával közöljük:
Eleni Kounalakis, Markos Kounalakis, Thomas Gibbons,
Barbara Voughn, az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma,
Getty Images, MTI, Yad Vashem

ISBN 978-963-09-8304-4

Minden jog fenntartva

© Eleni Tsakopoulos Kounalakis 2015
© Kossuth Kiadó 2015
© Hungarian translation Gálvölgyi Judit 2015

*Ezt a könyvet a családomnak ajánlom,
és ajánlom az Egyesült Államok
Külügyi Szolgálatának összes családjának.
Megtiszteltetés és kiváltság volt önökkel szolgálni.*

Tartalom

1. Vadkanvadászat	9
2. Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet	22
3. „Az egyik szemem sír, a másik meg nevet”	35
4. Távol az otthontól	52
5. Hogyan lesz az ember amerikai nagykövet?	63
6. Orbán Viktor forradalma elkezdődik	80
7. Családi élet	95
8. A turáni átok és július negyedike	120
9. Utazások Csabával	136
10. Afganisztán: a háborús övezetben	143
11. Isten és haza	164
12. Az európai uniós elnökség	173
13. Aranyhét	189
14. Hétszáz új törvény	206
15. Családi élet II. ... királyi bánásmód	218
16. A demokrácia háromlábú széke	239

17. Antiszemitizmus: bizarr és tragikus	253
18. Tengerentúli biztonság	266
19. A New Deal ugyanaz, mint az Old Deal?	279
20. Afganisztán ismét	293
21. Búcsú	305
John F. Kerry külügyminiszter levele Kounalakis nagykövet asszonyhoz	313
Köszönetnyilvánítás	315

1.

Vadkanvadászat

Felemeltem a puskát és a katonai távcsövön át pásztáztam a behavazott tájat, a halott kukoricaszárak és a csupasz fák közt vadkant fürkészttem. Ahogy ott kuporogtam a spártai, fából ácsolt vadászesben, miközben a magyar–ukrán határ fölött szolgálatot teljesítő helikoptereket hallgattam, azon tűnődtem, volt-e már amerikai nagykövet hasonló helyzetben.

A „nagykövet asszony” kifejezés az elegáns, mindig jól fésült Pamela Harriman alakját idézi, amint párizsi szalonjában emeli a pezsgőspoharat, és elbűvöli diplomatatársait. Lévén egész életemben szenvedélyes demokrata, csodáltam Mrs. Harrimant, de abban majdnem teljesen biztos voltam, hogy sosem járt kelet-európai vadászesben. Ez a rusztikus építmény másfél méternyire van a talajtól, négyen férnek el benne, és teljesen csupasz, kivéve a puskákat alulról megtámasztó párkányt. Aznap délutánra a társaságom Kaknics Lajos volt és a tolmácsnőnk, Gréta, egy fiatal lány az egyik közeli faluból. A tucatnyi vadásztársaság többi tagja más vadászlesekben húzódott meg a sokhektárnyi erdős-mezős területen, amelyet a magyar Honvédelmi Minisztérium bocsátott a vadászni vágyó vendégek rendelkezésére.

Mindössze három hét telt el, hogy átadtam megbízóleveletem Súlyom László elnök úrnak az amerikai elnök, Barack Obama újonnan

felesküdtött személyes magyarországi képviselőjeként. Azóta leróttam a kötelező diplomáciai köröket Budapesten; ismerkedtem a követség munkatársaival, és berendezkedtem férjemmel meg két kisfiammal a nagyköveti rezidencián, ahol a következő három és fél évet fogjuk tölteni. Ez a kirándulás a fővárostól négyóránnyira lévő, kelet-magyarországi Lónyára volt az első vidéki utam. Hogy őszinte legyek, ideges voltam, ám nem kézenfekvő okból.

A vadászat nem riasztott – vadászcsaládban nőttem fel, sok puska megfordult már a kezemben. A fagyos időt is elviseltem, bár tetőtől talpig észak-kaliforniai vagyok, ráadásul görög-amerikai, aki jobban szereti a kék égboltot, mint a közép-európai február gyászos egyhangúságát. Az sem zavart, hogy Grétán kívül én voltam az egyetlen hölgy a vadásztársaságban – gyakran dolgoztam egyedüli nőként a családi területfejlesztési projekteken Sacramentóban. Ám tudtam, hogy kedvességük és barátságosságuk ellenére, a társaság több férfi tagja arra számított, hogy kudarcot vallok, és ez bosszantott. Az egóm is kockán forgott, ez tény, de a pozícióm sokkal fontosabb volt ennél. Vadonatúj nagykövet voltam Magyarországon, azt bízták rám, hogy az elnökömet és az országomat képviseljem, és attól tartottam, ha hibát követek el, az mindannyiunkra rossz fényt vet. Az is előfordulhat, hogy mindenki más vadkant lő, csak én térek vissza üres kézzel. Valahányszor fegyverropogást hallottam, aggódtam, hogy egyre közelebb kerülök ehhez a realitáshoz.

Még kissé zavart az is, hogy egyáltalán Magyarországon vagyok, mert öt hónapon át Szingapúrra készítettek fel, e vibráló városállamra, amelynek sikeres gazdasága és demokratikus kihívásai, tudtam, akciódús eljövendő éveket ígértek. Ám ez a lehetőség szinte az utolsó pillanatban elszállt, és bár a felajánlott négy európai ország közül helyette én választottam Magyarországot, féltem, hogy a közép-európai nagyköveti munka unalmas lesz a gyorsan változó Ázsiához képest. Magyarországnak bonyolult és gyakran tragikus volt a múltja: a balsorsú Osztrák–Magyar Monarchiától két világháborún és több évtizedes szovjet elnyomáson át az ország mindig a huszadik századi történelem rossz oldalán állt, és népe ennek megfelelően szenvedett. Ám a kommunizmus bukása után húsz évvel Magyarország az Európai Unió

és a NATO immár teljes jogú tagja volt, és konfliktusoktól mentesen alakultak kapcsolatai az Egyesült Államokkal. Vége a régi, rossz időknak, gondoltam, és bár az ország csodálatos, sok izgalom nem lesz.

Negyvenhárom évesen az Amerikai Egyesült Államok egyik legfiatalabb női nagykövete voltam, tele energiával. Belevetettem magam a követségi munkába, alig vártam, hogy találkozjam a stábommal, és megismerjem a diplomáciai kar tagjait. Udvariassági látogatásokat tettem nagykövet társaimnál, tárgyaltam Bajnai Gordon miniszterelnökkel és más magas rangú magyar politikusokkal (bár már világosan látszott, hogy a 2010. áprilisi választások elsöprik őket). A családommal megkezdtuk Budapest felfedezését. Az ősi várost a Duna osztja ketté, amely vizuálisan egyesíti a birodalmi múltat a keleti blokkban töltött évtizedek ridegységével. Budapest egy csodás estélyi ruhára emlékeztetett, amelyet ugyanakkor a kor és a nemtörődömség kifakított; beporosodott, szakadozott lett. De látszott, milyen fenséges volt valaha!

Néhány nappal a vadászat előtt Robert Duggleby ezredes, az amerikai követség védelmi attaséja fogadást és vacsorát adott otthonában, hogy bemutasson a magyar Honvédelmi Minisztérium munkatársainak, valamint a külföldi attaséknak. Ő meg a felesége, Ginny már vagy egy éve Budapesten éltek; lévén mindketten szívélyesek és déliek, tehetségük volt ahhoz, hogy az embereket összehozzák, számukra otthonos környezetet teremtsenek. Ginny pompásan főzött, és mind amerikai, mind más nemzetiségű vendégei jóízűen fogyasztották házi készítésű sajtos puliszkáját és kukoricakenyerét, kísérőként a hivatásos szakácsok főztjéhez. Bár az eseményre szinte mindenki elvitte a házastársát, én egyedül voltam. Dolgoznom kellett, az Amerikai Nemzetközi Iskolába járó hét-, illetve nyolcéves fiainak éppen téli szünete volt, így férjem, Markos elvitte őket egy „fiús útra” Egyiptomba.

Duggleby ezredes hivatásos katonatiszt volt, ez meglátszott szál-egyenes tartásán és kitüntetésekkel teli mellkasán éppúgy, mint hűvös, higgadt modorán. Folyékonyan beszélt oroszul, egykor védelmi attasé volt Üzbegisztánban, sokat tanulmányozta a hajdani szovjet köztársaságokat, tehát tudtam, hogy hasznos forrásom lesz Magyarországon. Nem régen ismertem, de nagyon kedveltem és tiszteltem, jó viszonyt akartam kialakítani vele. Meglehetősen kevés tapasztalatom

volt a fegyveres testületek tagjaival kapcsolatban. Apámon kívül, aki tartalékos volt, és sosem hívták be szolgálatra, egyetlen rokonom vagy közeli barátom sem volt tagja a seregnek.

Ahogy ott ültem a jeges padon a lónyai vadászlesben, az járt a fejemben, hogyan igyekeztem első találkozásaink után közös érdeklődési témát találni az ezredessel. Ekkor ugrott be, teljesen véletlenül, a vadászat. Említettem neki, hogy a családunk szívesen vadászik madarakra. Ez nyomban összehozott minket, történeteket meséltünk egymásnak, kiderült, mennyire szívesen vagyunk mindketten a szabadban. Amikor ott álltunk a szívélyes fogadáson az ezredes nappalijában, odahozta hozzám Tömböl László tábornokot, a magyar fegyveres erők első emberét. Miután bemutatott mint kaliforniait és üzletasszonyt, mintegy dicsekedve hozzátette:

– És a nagykövet asszony vadászni is tud.

Értékeltem, hogy kemény embernek akart mutatni. A magam százötvenhét centiméterével és törékeny testalkatommal szakmai helyzetekben gyakran vagyok a legalacsonyabb; sok férfi bizonyára középsiskolás lánynak néz. Bár Tömböl tábornok nem volt magas férfi, hozzám mégis le kellett hajolnia. Komoly és impozáns férfiú volt, vastag, fekete bajusszal, számtalan kítüntetéssel ékes egyenruhában, amely mereven tört meg, ahogy lehajolt hozzám. A honvédelem vezetőjeként az Amerikai Egyesült Államok vezérkari főnökének volt a magyar megfelelője.

– Excellenciás nagykövet asszony, örülök, hogy megismerhetem – emelte a bajszához a kezem. Ezt a szertartást hamar megszoktam. – Remek hír, hogy vadászik. Tudja, nagykövet asszony, Magyarország híres arról, hogy kiváló vadászterület. Vadkanra vadászott már?

– Hááát – dadogtam –, vadkanra még nem. De sokféle vadon élő madárra.

Mit tesz isten, a vaddisznóvadászatot szombatra tervezték, két nappal későbbre.

– Velünk kell jönnie, nagykövet asszony.

A tábornok invitálásában csöppnyi kihívást éreztem. Úgy véltem, nem gondolja komolyan, hogy elfogadom a meghívást. Kislány korom óta utálom, ha alábecsülnek; hajlamos vagyok, még ha ostobaság is, elfogadni a kihívásokat.

Tömböltre mosolyogtam tehát, arra gondolva, hogy Markos és a fiúk csak vasárnap jönnek meg.

– Igen, szívesen vadásznék vadkanra!

Megdöbbsent. A helyzet ugyanis az, hogy a nagykövetek általában kerülnek a zavarba ejtő és kínos helyzeteket – bár ezt akkor még nem tudtam –, és ez a kirándulás egy távoli erdőbe magyar katonatisztekkel mindkét lehetőséget magában rejtette.

Bátornak mutatkoztam, de nem voltam vakmerő. Tudtam, hogy kényes helyzetbe kerülök, és kíséretre is szükségem lesz. Ezért nemcsak Duggleby ezredest, hanem Paul O’Frielt, a követség politikai és gazdasági osztályának vezetőjét is megkértem, hogy jöjjön velem Lónyára.

Paul két évtizede dolgozott a külügynél. Am előtte a haditengerészet tisztje volt, százkilencvennyolc centiméter magas. Csak hat hónapja szolgált Budapesten, de ismert mindenkit, és bár csupán néhány hete ismerkedtünk meg, rögtön megértettük egymást. Paul úriember és filozófus volt, elegáns, kemény fiú, úgy véltem, át tudja hidalni a szakadékot a magyar katonatisztek és köztem – annyira civil voltam, amennyire csak lehettem.

Rob, Paul meg én még hajnal előtt elhagytuk Budapestet, erdőkön és téli álmodó földeken hajtottunk át a Kárpát-medencének a fővárostól keletre eső részén. Meglepett, hogy a táj mennyire emlékeztet gyerekkorom Sacramento környéki vidékére, lapos és termékeny, és még a termények is azonosak: cukorrépától a kukoricáig meg a szőlőig. Sacramentóra persze nem jellemző a közép-európai táj borongós patinája. Az egyik barátom, aki ugyanekkor lépett szolgálatba Kijevben, megállapította: „Közép-Európában tölteni a telet az olyan, mint belépni egy régi, fekete-fehér filmbe.” Néha felbukkant egy-egy nagy pláza, például Tesco, a Wal-Mart európai megfelelője, de a legtöbb épület öreg volt, betonszürke, némelyik szalmatető, sárral tapasztott. Sejtettem, hogy ezek a falvak évtizedek óta nem változtak.

Amikor megérkeztünk a lónyai vadászházba, tucatnyi katonatiszt jött elénk. Házigazdánkon, Tömböl tábornokon kívül akadt a csapatban több ezredes és a Magyar Különleges Erők zászlóaljparancsnoka. Bár egyenruhájukat tipikus vadászöltözékre cserélték, testtartásuk és viselkedésük olyan intenzitást sugárzott, amit még a tréfák meg

az alkohol sem tudott leplezni. Ugyanakkor szívesen lazítottak, élvezték az ételt, a bort, a vadászatot. Így a helyzet meglehetősen sutára sikeredett, és kissé idegesen csengett a nevetésünk.

A tapasztalat arra tanított, hogy téli vadászathoz melegen öltözzek fel, így volt rajtam vattakabát, meleg sapka és kesztyű. Ám szegény Gréta divatos nadrágja és vékony talpú cipője inkább irodába illett volna. Magammal vittem a vadászengedélyemet is, mert véletlenül megtaláltam az egyik költözési dobozban, bár senki nem ellenőrizte. A vezetőm, Lajos nagy, mackós férfi volt, az arca pirosposzsgás a társasággal elfogyasztott pálinkától. Miután ránk adta a sártaposót, és a vadásztársaság megtermett tagjai bedobtak még néhány kupica pálinkát, háromfős csoportokra oszlottunk, és nyitott terepjárókon indultunk a havas erdőbe.

Amikor elfogadtam a meghívást, azt hittem, ha kínos lesz a helyzet, kimentem majd magam azzal, hogy inkább csak fényképezőgéppel „lövöldöznék”, mint megfigyelő. Ez az ötlet azonban semmivé vált, amikor Lajos átnyújtott egy nagy kaliberű puskát messzelátó távcsővel. Bár lőttem már puskából, de eddig csak könnyű vadászpuskából. Szerencsére ez a fegyver eléggé kicsi volt, hozzám hasonló termetre méretezett, jó érzés volt kézben tartani. Egyáltalán nem hasonlított a régi, súlyos vadászpuskákra. Rájöttem, hogy semmi gond, könnyen el tudom sütni.

A vadászatnak jelentős szerepe volt az életemben a Sacramento folyó partján, abban a házban, amelyet apám egy búzaföld mellé épített a közeli szatócsboltban vásárolt egyszerű terv alapján. A legtöbb barátunk a görög-amerikai közösség tagja volt, és amikor elkezdődött a vadászidény madarakra, eljöttek hozzánk. Nem angol lovaglóruhába öltözött urak rafinált sportja volt ez, inkább *Kacsabirodalom*, némi emigráns beütéssel. Kislányként a furgon hátuljában utaztam, célba lőttem, és megtisztítottam a lelőtt madarakat, hogy anyám elkészíthesse őket. Később, amikor egyetemi éveim alatt hazalátogattam, az együttlét kedvéért jártam vadászni apámmal. Aztán közbejött a munka meg a gyerekek. Régóta nem volt puska a kezemben.

Délután kettő tájban másztunk fel a jeges lesbe, meleg takarókba burkolóztunk – Lajos becsomagolta Grétát, ahogy csak tudta –, és felkészültünk a vadászatra. Lajos biztosított, hogy bármelyik pillanatban feltűnhetnek a vaddisznók. Személyesen ellenőrizte, hogy

a lesünk lábánál jó sok kukoricát szórjanak szét. Ahogy a távcsövön át a csupasz fákat, az aljnövényzetet és a száraz kukoricaszárakat fűrkéstem, várva, hogy felbukkanjon a vad, a Habsburgokra, Magyarországon egykori uraira gondoltam. Extravagáns vadászataikon vajon eljutottak ide, erre a kelet-magyarországi vidékre? A kommunista időkben az ország minden földdarabjának, minden gyárnak és szinte minden egyes birkának a központi kormány volt a tulajdonosa. Még a kiterjedt privatizációs folyamat után is sok tízezernyi magántulajdon maradt állami kézben. Azon tűnődtem, ki olyan szerencsés, hogy övé ez az erdő – hatalmas terület, több száz hold és vadászparadicsom.

Kis csoportunk egy órán át üldögélt némán. A távolból néha elszórt lövések hallatszottak. A távcsövön át nézelődtem, de mivel csak madarakat meg a saját leheletemet láttam, letettem a puskát, és beszélgetni kezdtünk Lajossal meg Grétával, persze csak halkán.

– Meddig szokott tartani egy ilyen vadászat? – kérdeztem.

– Kinn maradunk késő napnyugtáig – mondta Lajos, és Gréta kötelességtudóan fordította.

Ez további három órát jelentett a dermesztő hidegben. A távoli lövéseket hallva eltűnődtem, vajon sikeresek-e a többiek. Nagyon kínos lenne, ha rajtam kívül mindenki lőtt volna vaddisznót. Egy pillanatra felmerült bennem, hogy lemászom, és magam indulok vadat keresni, ahogy annak idején otthon szoktuk apámmal. Csakhogy a takaró meleg volt, és azt sem akartam megkockáztatni, hogy prédának nézzenek. Az szörnyen rossz indulás lenne az új követnek.

Várakoztunk, néha beszélgettünk egy kicsit. Majdnem három órával később, amikor a késő délutáni nap halványulni kezdett, Lajos szeme tágra nyílt. Intett, hogy maradjak csendben, és a távolba mutatott. Lassan megtámasztottam a puskámat a peremen, és belenéztem a távcsőbe. Sokáig tartott, amíg megtaláltam, amire figyeltem: vagy tíz vaddisznó csörtetett az erdőben jó négyszáz méternyire. Amint megláttam őket, megtorpantak. Tisztán láttam az elől lévő állatot: bozontos volt, szürkésbarna és legalább száznegyven kilós – mint az állatkertben egy kisebb barna medve.

Amikor az ember kacsára vadászik sörétes puskával, arrafelé céloz, amerre a madár röpül, kis lövésekkel szedve le a zsákmányt. Csakhogy

ez a puska egyszerre egy golyót lő ki, ezzel pontosan kell célozni. Aznap délelőtt Lajos azt mondta nekem, ha vaddisznóra lövök, a fülére célozzak, hogy a golyó az agyába hatoljon, és rögtön végezzen vele. Csakhogy ez a disznó közvetlenül egy vékony fácska mögött állt, csak egyik füle látszott.

Amikor az embernek kalapál a szíve, és szétárad benne az adrenalin, az idő igen lassan telik, de az elme annál gyorsabban működik. Átfutott az agyamon: ha az egyik irányba találok mellé, szétlőhetem az állat pofáját; ha a másik irányba, a golyó a testébe fúródik. A disznó mindkét esetben elfuthat, és rettenetesen fog szenvedni, mielőtt elvérzik, ezt pedig nem akarom. Így hát mély levegőt vettem, és a főtörzs meg a disznó füle közé céloztam. Inkább a fát találjam el, sem hogy értelmetlen halálos sebet ejtsek az állaton.

Tudtam, ez egészen más lesz, mint amit az eddigi vadászataimon éreztem. Ahogy a távcsőbe hunyorítottam, egy kérdés fogalmazódott meg az agyamban, olyan tisztán, mintha fennhangon mondták volna.

„Meg fogom ölni ezt az állatot?”

Igen, határoztam el, megölöm, de szenvedni nem hagyom. Magamhoz öleltem a puskát, hogy ura legyek, ahogy apámtól tanultam, és meghúztam a ravaszt.

Éles durranás, és a disznó élettelenül terült el a havon. Egy pillanatilag döbbenetesen néztem. Lajos ujjongani kezdett.

– Eltalálta! Eltalálta! Tökéletes lövés!

A többi disznó hangosan csörtetve tűnt el a szemem elől, és lövésem visszhangját vadásztársaim lövései követték, akik a menekülő állatokat vették célba.

A nap lement, és most már dermesztő hideg volt. Annyira ideges voltam az izgalomtól, hogy boldogan visszamentem volna már a vadászházba, de Lajos azt mondta, olyan jó vadász vagyok, maradjunk még. Nagyon mentem volna már, de a rádió nála volt. „Kettő azért már igazán szép lenne” – gondoltam, és elképzeltem, mi mindent vonszol majd a vadászházhoz a többi vadász. Hát maradtunk. Sajnos több disznó nem bukkant fel. Idővel aztán odaaraszolt értünk egy terepjáró a jeges úton. Lemásztunk a lesből, és megtettünk az erdőben pár száz métert a disznóig. Kis vércsík húzódott az apró lyukból, amely egyujjnyira volt a füle alatt, szinte pont ott, ahová

céloztam. A vezető is látta, és nem annyira csodálattal, inkább döbbenet bámult rám.

Ahogy az adrenalin szintem csökkent, miközben a vadászház felé zötykölődtünk, megpróbáltam végiggondolni, mit tettem. Csődöt mondhattam volna a kritikus pillanatban, elbátortalaníthatott volna, hogy ismeretlen helyen vagyok, idegenek között. Nem ez történt. Képes voltam összeszedni minden tudásomat, és higgadtan, félelem nélkül célba találni. Megígértem magamnak, hogy emlékezni fogok erre a percre, és felidézem, valahányszor kételkedni kezdenék a képességeimben, kivált a következő három évben.

A mi csoportunk tért vissza utoljára a vadászházhoz. Amikor kiugrottunk a dzsibból, a többiek kijöttek fogadásunkra. Kiderült, hogy pocsék napjuk volt. Egyedül Tömböl tábornok lőtt valamit – egy malacot. Rob Dugglebyt annyira elkapta a tehetetlen düh, hogy lemászott a lesből, és elindult disznót keresni, kis híján lefagyott a lába, de reménykedett, hogy nem nézik célpontnak.

A tisztok pálinkával melegítették fel magukat, nevetgélve körbefogtak, és engem is pálinkával kínálgattak.

– Nagykövet asszony – mondta Tömböl tábornok –, sajnálom, hogy ilyen messzi utat kellett megtennie egy csalódást keltő vadászatért, de meg kell dicsérenem, amiért ilyen sokáig kinn maradt a hidegben. Nehéz lehetett.

Büszkén a tábornokra mosolyogtam.

– Ó, de hát lőttem egyet!

A tábornoknak azon a héten immár másodszor esett le az álla. Pillanatnyi csönd következett, amíg a férfiak megemésztették a hírt, aztán nevetni és éljenezni kezdtek, és ünnepelve kísérték be vacsorázni. Rob Duggleby és Paul O’Friel, bár maguk nem vihettek haza trófeát, a nevemben is büszkélkedtek.

A vadászház ugyan új volt, de a gazdag hagyomány, amit tükrözött, nem hagyott kétséget. Vaddisznóagarak és kitömött állatfejek borították a faburkolatú falakat, a földön állatbőrök hevertek. A hatalmas kandallóban tűz ropogott. Gyönyörű herendi porcelánnal terített asztalhoz ültünk le, vaddisznósültet ettünk (egy előző vadászatból), hozzá bort és pálinkát ittunk. Ahogy fogyott az ital, a férfiak

ellazultak, percről percre trágárabbak lettek. Ez visszaidézte üzlet-asszonyi múltamat, amikor sokszor én voltam az egyetlen nő a férfitársaságban. Női főnökként az ember nem szeretné, ha nőként gondolnának rá, de azt sem, ha fiúsítanak. Ebben az esetben fontosnak tartottam, hogy csak annyit igyak, amennyit az udvariasság feltétlenül megkövetel.

Nemsokára asztalt bontottunk, hogy lassan megkezdjük a búcsúzkodást, ám észrevettem, hogy vadásztársaim engem néznek, miközben egymással beszélgetnek. Néhányan vigyorogtak, de némi idegességet is észleltem. Miközben elhagytuk a házat, odasúgtam Paulnak:

– Mi van?

A vadászház előtt a vadászmester a hóra fektette Tömböl tábornok malackáját meg az én száznegyven kilós disznómat, mindkettőt cserepes növényekkel rakták körül. A malac száználmasan kicsi volt, ám a disznó görbe agyarával és sötétlő, tömör testével fenséges állatnak tűnt, méltónak a tiszteletre. Milyen szép szokás, gondoltam.

Ezután a vadászmester félénken elmagyarázta, hogy részt kell vennem egy szertartáson. Magyarországon, ha valaki lelövi az első vaddisznóját, fölé kell térdelnie, és elverik az ülepét egy pálcával, hogy ő is érezzen valamit az állat fájdalomából.

– De ez az állat nem érzett fájdalmat! – fogtam tréfára.

Lajos gyorsan helyeselt.

– Nagyon tiszta lövés volt.

Csakhogy a szabály az szabály. A vadászmester előkerített egy pálcát, de szemlátomást vívódott. A többiek is zavarban voltak.

Robhoz és Paulhoz fordultam.

– Belemenjek?

– Ahogy gondolja. – Nem adtak tanácsot.

Mondhattam volna, hogy „Duggleby ezredes átvállalja a verést”. Mindenki nevetett volna, és valószínűleg Rob megtette volna.

A helyi hagyományokban való részvétel, gondoltam, az egyik dolog, amire a külügy diplomataiskolájában nevelik az embert. Így hát odamentem a vaddisznóhoz.

Normális esetben a diadalmas vadász a zsákmánya fölé áll négykézláb. Csakhogy ez nagy disznó volt, túlságosan nagy nekem; rá kellett

feküdni az állat szúrós, saras, bűzlő irhájára. Bolhák rohamozták meg az arcom és a kezem, amint az engem körbevevő férfilábakat néztem, és vártam a pálcaütést. Az egész eljárás egy percre sem tartott, az ideges vadászmester alig ütött rám. Bár a dolog eléggé mulatságosan kezdődött, hirtelen nagyon megalázottnak éreztem magam, miközben feltápáskodtam.

Miközben Paullal és Robbal Budapest felé tartottunk páncélozott terepjárónkban, amelynek csomagtartója tele volt fagyasztott vad-disznóhússal, cserébe az otthagytott állatért, a hosszú úton végig a pálcás szertartáson rágódtam. A pálcát is nekem adták a nap emlékére. Ha csupán rólam, Eleniről lett volna szó, nevettem volna, és büszke lettem volna, amiért tiszteletben tartottam egy régi hagyományt. De ez most más volt. Gyakran gondolok vissza arra a percre, és ilyenkor elpirulok. És a pálcát feltűnő helyen tartom az irodámban emlékeztetőként, hogy immár „nemcsak én” vagyok, hanem az amerikai nagykövet, és ha még egyszer arra kérnének, hogy olyasmit tegyek, ami olyan kínos, mint ráfeküdni egy vadkanra egy tucat magyar katonatiszt előtt, udvariasan ugyan, de utasítsam el.

Az ellentmondásosra sikerült pálcázás sem tudta azonban feledtetni a nap izgalmát. Útban Budapest felé, még mindig megrészegülve a sikeres vadásztatól, kimerültségem ellenére is mesélni kezdtem Robnak és Paulnak sportkalandjaimról. Rajongásom az extrém gyalogtúrázás és szíes iránt az évek során többször sodort veszélyes helyzetekbe, mint például azon a pusztai síkirándulásom, amikor szigetelőszalaggal ragasztottam körbe felhólyagosodott lábam, hogy ne jöjjön le a bőröm.

Paul és Rob élvezettel hallgatták a történeteimet, és miközben a lassú, nehéz járgány áthaladt az alvó tájon, ők is megosztották néhány élményüket. 1989-ben az amerikai hadsereg 82. légideszant-hadosztályának tagjaként, csupán néhány gyakorlóugrással a háta mögött és otthon egy másfél éves kisfiúval, Robot ledobták a Panamaváros légi kikötője melletti, férgektől hemzsegő mocsárba. Itt panamai és amerikai katonák harcoltak, miközben megindult az amerikai invázió, hogy megdöntse a drogkereskedő, Manuel Noriega diktátor uralmát. A következő évben Rob Irakba került a Sivatagi Vihar hadművelet

keretében, ahol még több erőszakot és pusztulást látott. Paul elmesélt néhány történetet a haditengerészetnél töltött éveiből, azután elmondta, milyen kihívásokkal járt legutóbbi külügyi szolgálata Irakban, ahol egy úgynevezett tartományi újjáépítési csoportot vezetett – ez egy katonatisztekéből és diplomatákból álló csoport volt, azzal a feladattal, hogy stabil közösségeket hozzon létre a háború sújtotta övezetekben. Ott volt 2007-ben is, mielőtt Obama elnök megnyerte az elnökválasztást, amikor a háború kimenetelét még nem lehetett látni.

Életemben először hallottam háborús történeteket olyan emberektől, akik tényleg megélték ezeket az élményeket. Hallgatva Robot és Pault, kicsit elszégyelltem magam, amiért imponálni akartam nekik a magam szerény tapasztalataival. Túl ezen, nagy tiszteletet éreztem irántuk. Nem ismertem korábban katonákat, nem tudtam, hogy ilyenek: szerények, hazafiságuk és bátorságuk pedig csöndes.

Néhány nappal később ott volt az irodámban Rob és a csapata, és beszélgetni kezdtünk a vaddisznóvadászatról. Egytől egyig hivatásos katonák voltak, és megemlítettem nekik a pillanatot, amikor célba vettem a disznót és meghúztam a ravaszt. Elmondtam, milyen más érzés volt egyetlen golyót kilőni egy hatalmas disznóra, mint söréttel kacsára vadászni. Beszéltem a hangról a fejemben, amelyik azt kérdezte, készen állok-e az ölésre.

– Ilyen az is, amikor az ember a harctéren van, és más emberi lényeket lát a célkeresztben? – kérdeztem Robtól meg a többiektől. – Amikor a célpont világos, megkérdezi-e magától az ember, készen áll-e megtenni, amit tenni fog?

Többen lesütötték a szemüket, és némán bólintottak. Mindannyian tudtuk, hogy képtelen vagyok teljes mértékben megérteni az élményeiket, de mélységes, őszinte tiszteletet éreztem irántuk, és hálát a hazánknak tett áldozataikért és szolgálataikért.

Nem sokkal később olyan katonákkal kapcsolatos újabb élményben volt részem, amelyek kihatottak egész budapesti tartózkodásomra. Harminchat ohioi nemzeti gárdista gyakorlatozott magyar társaikkal együtt vidéken, felkészülésként egy közös afganisztáni bevetésre. A tervek szerint egy észak-afganisztáni támaszpontra kerülnek, ahol az utóbbi időben jelentős mértékben felerősödtek a harcok, hogy

támogassák a magyarokat, akik az általuk kiképzett afgánok oldalán harcolnak. Rob Duggleby megkért, hogy szóljak az ohioi gárdistákhoz, mielőtt elhagyják Magyarországot.

– Jól fog esni nekik, ha hallanak néhány szót a nagykövettől – mondta.

Adott néhány kapaszkodót, és elindultunk a követség központosolati irodájába. Sok beszédet tartottam már, tudtam, hogyan kell csoportokhoz szólni, hát nem izgultam különösebben.

Amikor a videoképernyő kivilágosodott, több tucat terepszínbe öltözött fiatalember nézett rám. A sapkájukat levették, és ragyogó, lelkes, fiatal arcukat látva elakadt a szavam. Arra vártak, hogy bölcs és értelmes dolgokat mondjak, hogy megnyugtassam őket, megerősítsem önbizalmukat most, amikor harcolni indulnak egy kíméletlen, idegen és hírhedten veszélyes helyre.

Kiszáradt a szám. Azon imádkoztam, hogy az arcom ne árulja el, mennyire tehetetlen és megrendült vagyok, látván őket háborúba indulni. Éppen eléggé nehéz volt végighallgatni Paul és Rob élményeit. Ezek a fiatalemberek nem sokkal voltak idősebbek a fiaimnál.

Megköszöntem a szolgálatukat, és kiemelten hangsúlyoztam számukra, hogy Afganisztán Obama elnök első számú külpolitikai prioritása. Megkérdeztem azt is, az Egyesült Államok melyik államaiból jöttek, és élvezték-e a magyarországi kiképzést. Vidáman válaszoltak, tisztelettel és udvariasan. Biztos vagyok benne, hogy nem érezték, mennyire kínosan érzem magam. De abban a pillanatban elhatároztam, hogy igyekszem minél többet megtudni a seregről, és minden tőlem telhető módon támogatom a katonáinkat.

Megesküdtem, hogy mire legközelebb háborúba induló katonákkal találkozom, méltó leszek a feladatra.